

Мениджър
за първи път

Бизнес по
пекински

Харвард
завинаги

Принц и просяк
на коктейл

+ ПРИЛОЖЕНИЕ
ЕНЕРГИЙНА
ЕФЕКТИВНОСТ

МЕНИДЖЪР

БРОЙ 4 (162). АПРИЛ 2012. ЦЕНА 5 ЛВ. WWW.MANAGER.BG

ДА ИЗЧИСТИМ БЪЛГАРИЯ!

**ВТОРИЯТ
ЖИВОТ НА
МАРКАТА**

**ДЪРЖАВАТА
И ЛИХВИТЕ**

**ИДВА ПО-
ХУБАВАТА ЧАСТ
ОТ ГОДИНАТА**

**МАРКЕТИНГ
РАЗУЗНАВАНЕ**

**МИНИСТЪР
ПАВЛОВА
ЗА РЕГИОНИТЕ
И БИЗНЕСА**

**ЧОВЕКЪТ
ДО ШЕФА**

**Васко
Раїчев**

ОТ "ДЕЛОЙТ": В КРИЗА
СЕ ПРАВЯТ РЕФОРМИ,
ПАЗАРЪТ ЗАДЪЛЖАВА

ТЕМА НОВАТА КОМУНИКАЦИЯ

FREYWILLE®
| pure ART*

Pure Art
*in Gold & Diamonds.**

* Истинско изкуство
в злато и диаманти

DESIGN©FREYWILLE

www.freywille.com
vienna, austria

СОФИЯ: 7 Saborna Str. | Tel. +359 2 988 0616

СОФИЯ: ул. Съборна 7 | Тел. +359 2 988 0616

АДРЕС СОФИЯ 1000
УЛ. „ГЕОРГ ВАШИНГТОН“ № 12, ЕТ. 2, 3
ТЕЛ. 02/983 13 05, ФАКС 02/983 13 80
WEB WWW.MANAGER.BG
E-MAIL PRESS@MANAGER.BG

УПРАВИТЕЛ И РЕДАКЦИОНЕН ДИРЕКТОР

МАКСИМ МАЙЕР mmayer@manager.bg

РЕДАКТОРИ

ВЕНЦИСЛАВ САВОВ vsavov@manager.bg

ЗАХАРИНА ВЕЦЕВА zvetseva@manager.bg

МИЛЕНА НИКОЛОВА mnikolova@manager.bg

НАЧО СТРИГУЛЕВ nstrigulev@manager.bg

СВЕТАНА ТОДОРОВА svtodorova@manager.bg

ЦВЕТЕЛИНА ПЕТРОВА tzpetrova@manager.bg

ГЛАВЕН РЕДАКТОР НА WWW.MANAGER.BG

ИРИНА ВЕЛЕВА iveleva@manager.bg

АРТ ДИРЕКТОР ЙОХАН КАРАСОН

ДИРЕКТОР ПРЕДПЕЧАТ И ПРОИЗВОДСТВО

БОРИСЛАВ МИРАЗЧИЙСКИ

ПРЕДПЕЧАТ МИЛЕНА ВЪЛЧИНОВА

ФОТОГРАФ ЮЛИЯН ДОНОВ

КОРЕКТОР БОРЯНА АНГЕЛОВА

ДИРЕКТОР РЕКЛАМА И СЪБИТИЯ

РУМЯНА ДОЧЕВА rdocheva@manager.bg

МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА

ПЕТЪР ДОБРЕВ pdobrev@manager.bg

КОНСУЛТАНТИ РЕКЛАМА

ДОРОТЕЯ ЛУКАНОВА, МИЛИЦА МАРИНОВА

adv@manager.bg

ПРОДАЖБИ И АБОНАМЕНТ

МАРИН ГЕНОВ

ЦЕНКА ВЛАДИМИРОВА

МАРИЯ ДИМИТРОВА

МАРКЕТИНГ

ЦВЕТА МИЛТЕНОВА tzmiltanova@manager.bg

СЪБИТИЯ

НАДЯ ГЕОРГИЕВА ngeorgieva@manager.bg

ДИРЕКТОР ФИНАНСИ И АДМИНИСТРАЦИЯ

ДЕНИЦА КОЦЕВА

СЧЕТОВОДИТЕЛ ПЕТЯ ОСЕНСКА

ОФИС МЕНИДЖЪР ДИЯНА ГЕОРГИЕВА

СНИМКА НА КОРИЦАТА ДИЛЯН МАРКОВ

ТИРАЖ 12 100

Печат

Списание „Мениджър“ се печата на рециклирана хартия Steinbeis Charisma Silk

ИЗДАВА „МИТ ПРЕС“ ООД,
ЧАСТ ОТ „ВМ ФИНАНС ГРУП“ АД

Щастливата компания

Трябва ли мениджърът да е щастлив, за да успява - не е задължително, но помага. Позитивният, с приповдигнато настроение човек, с лекота преминава през различните сложни ситуации в бизнеса.

Има хора, които мислят, че само работата, себедоказването и печеленето на пари могат да ги направят щастливи. Тежко грешат. Без обикновените радости, без простите неща от живота, които ни дават семейството и близките, няма как да бъдем здраво стъпили на земята. Истински велики са онези мениджъри, които са създали баланс между работата и личния живот.

Знам, че е много трудно да се постигне тази хармония. Затова от сърце ви препоръчвам да прочетете текста "Време за всичко", който публикуваме в този брой. Написан е от Робърт Позен, високопоставен човек в корпоративния свят на Америка, който разказва за себе си. Той работи на няколко места едновременно, ръководи огромен бизнес и въпреки това редовно вечеря със семейството си, занимава се с гецата, спи задължително по 8 часа, гребва следобед и играе тенис два пъти седмично. Неговият начин на живот е впечатляващ, но не всеки би го харесал. Препоръчвам този текст не за да станем всички като г-н Позен. А защото е направо задължително да създадем своя система, с която да имаме време за всичко. Включително и за най-близките си хора. Тогава ще бъдем много по-спокойни и по-удовлетворени от живота си.

Щастливата компания има щастлив мениджър.

Желая ви приятно четене!

МАКСИМ МАЙЕР
редакционен директор

NINA RICCI

WATCHES

GALDINI

София: ул. Раковски 96Г; бул. Витоша 62Б, вход от бул. П.Евтимий; Варна: бул. Княз Борис I 62А; За контакти: 02-980 95 25

БРОЙ 4

38 Тема: Новата комуникация

118 Игрва по-хубавата част от годината

125 Енергийна ефективност

10 АССЕНТ

12 "Мениджър на годината" за пети път

16 SWOT анализ на образованието

20 Бизнесът ще има решаващ глас за регионалното развитие на България, интервю с министър Лиляна Павлова

24 Още живот за реакторите в Козлодуй

26 България по нов начин

32 Не се отчайвайте! Скоро ще се почувстваме по-уверени

36 Слуховете за смъртта на книгата са силно преувеличени

38 Тема: Новата комуникация

46 MANAGEMENT

50 Васко Райчев: В криза се правят реформи, пазарът задължава

58 Мениджър за първи път

62 Човекът го шефа

64 Мениджъри го поискване

66 Харвард завинаги

70 Време за всичко

74 Бизнес по пекински

76 Принц и просяк на коктейл

80 Книги

82 Жените получават 1660 лв. по-малко от мъжете

84 Скоро ще плащаме на виртуални каси

86 MARKETING

88 The Pitch

90 Маркетинг разпознаване

92 Вторият живот на марката

96 AD-ският топ 10: Априлска линия

100 Говорещият със звездите

104 "Интерпартнерс" прави планове за следващите 20 години

106 Служителите са най-ефективният маркетинг инструмент

108 Изкуството да забавляваш

Вече на iPad!

Търсете новия брой
на списание „Мениджър“ в iPad версия.
Както всички световни медии и водещи компании.

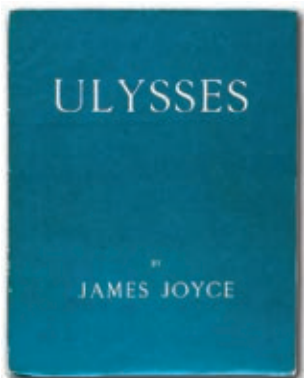

МЕНИДЖЪР

БРОЙ 4

130 Защо да сме зелени

145 За една книга наг останалите

148 Извънземни под водата

170 Световни бизнес дестинации - Хонконг

111 ECONOMY

112 Варианти за гълга

116 Държавата и лухвите

118 Игрва по-хубавата част от годината

120 Конкуренцията като стимул

122 Игрите на късмета са алтернатива на сивотата

124 Врата за сигурност и за престиж

125 ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

126 Енергийната интелигентност на българина

129 Всеки от нас е собственик на страната ни - интервю с Ваня Цветкова

130 Защо да сме зелени

134 Прохладно през лятото, топло през зимата

136 Фасадата е външната греха на всяка сграда

138 Когато ценните вещи станат опасни

139 EDUCATION SERVICES

144 SENSE

145 За една книга наг останалите

146 SCI-TECH

148 Извънземни под водата

151 HP Folio 13

152 Социалните технологии радикално подобряват работата на бизнеса

155 MODERNITY

160 Безкраен празник

163 Повелителят на всички пътища

164 Американско момиче

166 High&Low

168 Различните лица на круизите - луксът е в детайлите

170 Световни бизнес дестинации - Хонконг

174 La Bottega - малката Италия в сърцето на "Лозенец"

176 На спирката

178 Комикс

Бъдещето ви очаква.

Новият B-Class

Mercedes-Benz
The best or nothing.

accent manager

Деца свирят "Ога на радостта" на 9 май. Инициативата е на списание "Мениджър" и среща широка подкрепа сред кметовете в българските градове. Точно в 12 часа на 9 май, Деня на Европа, ученически оркестри ще изсвирят "Ога на радостта" на площадите в градовете на страната. Така ще покажем, че България не е само Могилино, престъпност и корупция. А добро място за живот, където растат талантиливи деца - бъдеще на нашата нация. Партньор в инициативата е Информационното бюро на Европейския парламент в България. Досега участие са потвърдили кметовете на София, Бургас, Варна, Силистра, Разград, Кърджали, Враца, Монтана, Видин, Благоевград, Горна Оряховица, Балчик, Ботевград и Асеновград.

Богатството на българите намаля с 35 млрд. лв. В кризата. Екипът на "Индъстри Уоч" пресметна, че то е било 140 млрд. през 2011 г., а през 2008 г. е било 175 млрд. лв. Финансовото богатство през 2011 г. се изчислява на 44,8 млрд. лв. То включва банкови депозити, пари в брой, пенсионни спестявания, вложени

във взаимни фондове и в животозастрахователни сдружества. Жилищното богатство е около 95 млрд. лв., като точно то е в основата на намалялото съвкупно богатство. През 2008 г. България бе на едно от първите места в света по поскъпване на жилищата с цели 32% за една година, днес обаче се нарежда сред страните в ЕС с най-голям спад при недвижимите имоти.

Украйна започва добив на шистов газ, категорично е правителството в Киев. Това ще е добър и нагледен заместител на изващия от Русия, който е значително поскъп и се използва за политически натиск. Едва ли шистовият газ ще може да замени цялото необходимо на страната гориво, подчертават експерти, но при всички случаи ще направи Украйна по-независима от чуждите доставки.

Европейската комисия взема под крилото си командированите в друга страна на Съюза. Тя предложи нови правила за по-добра защита за работниците. Те ще ползват в пълна степен своите права на заплащане, почивни дни и стачки. Има много случаи на нарушения, особено в строителството, отбелязва Комисията. Освен това тя ще регламентира по-точно понятието командировка, за да се избегне увеличаването на броя на сдруженията - пощенски кутии, които използват командироването като начин за заобикаляне на трудовото законодателство.

Боряна Манолова оглави Обществения съвет на жените в бизнеса, създаден по инициатива на "Мениджър". Тя е главен изпълнителен директор на Siemens в България. Преди това е била мениджър на "Атлас Копко Лифтън" - част от шведската индустриална група ATLAS COPCO, била е собственик и управител на М-ГАЗ. Има две магистърски степени - по корпоративен мениджмънт от Стопанската академия "Д. А. Ценов" в Свищов и по електротехника и микроелектроника от Техническия университет в Русе. Преминала е курса "Жените лидери" на бизнес училището INSEAD.

КЛАСАЦИЯ

Google е най-силната марка в България, а bTV е лидер сред българските брандове според резултатите от независимото проучване на глобалната организация Superbrands. В Топ 20 попада и още една българска марка - "Девин". Селекцията бе направена в два етапа - от членовете на независимо експертно жури и чрез национално гласуване на потребителите в интернет.

ТОП 20 МАРКИ В БЪЛГАРИЯ

1	GOOGLE
2	COCA-COLA
3	APPLE
4	bTV
5	ADIDAS
6	BMW
7	OMV
8	MERCERES-BENZ
9	NESCAFE
10	HEINEKEN
11	MILKA
12	NIKE
13	ARIEL
14	NOKIA
15	JOHNNIE WALKER
16	ASPIRIN
17	TUBORG
18	L'OREAL
19	ДЕВИН
20	M-TEL

50 стипендии по 1000 лв. получават учениците - победители в конкурса "Силен старт" на Пощенска банка. В него участваха близо 1000 деца, които написаха есе на тема "Моят силен старт за България започва с...". Сред победителите най-много са учениците от София - 10, следвани от Варна и Русе с по 5. Наградени има и от Плевен, Бургас, Сангански и Своге. "Мениджър" е партньор в програмата.

Джордж Клуни бе арестуван и отведен с белзеници от протест пред посолството на Судан във Вашингтон, а малко по-късно бе освободен. Той плати 100 долара глоба за непочинение на силите на реда. Заедно с него бе задържан и баща му Ник. Демонстрантите обвиняват суданския президент Омар ал Башир, че е предизвикал хуманитарна криза и е блокирал изпращането на храна и помощи в южната част на страната. Клуни се срещна с Барак Обама, като двамата обсъдиха положението в Судан, говори и пред конгресмени за убийствата, които се извършват в страната.

Мрежа за продажба на евтини храни в Европа създава грък, който живее в Германия. Елиас Цолакидис обяви, че иска да прескочи посредниците и да осъществи пряка връзка между производителите и клиенти. Това според него е добър начин да се преживява в кризата. Той разпродаде на производствени цени 101 т брашно в град Катерини. На пазара се явиха 2100 души, всеки от които бе поръчал брашното предварително. Купувачите пристигаха с коли, мотори и велосипеди, като товареха брашното на пакети от по 5 кг. Производителите го продаваха по 50 евро-цента за килограм, докато в супермаркетите струва 1,20 евро. През февруари Цолакидис се свърза с производители на картофи в град Неврокопи и ги убеди да продават продукцията си директно на купувачите. Разпродажбата имаше огромен успех както сред фермерите, така и сред клиентите.

"Всичко тръзва още от 2003 г., когато еврото започна да се утвърждава като валута. Тогава Германия и Франция бяха твърде гъвкави по отношение на публичния си дефицит и на задълженията си. Естествено, след като "бащата и майката" на Еврозоната нарушават принципите, как може да се очаква, че например Гърция ще ги спазва."

МАРИО МОНТИ, ПРЕМИЕР НА ИТАЛИЯ

Всеки ден новини на www.manager.bg

"МЕНИДЖЪР НА ГОДИНАТА" ЗА ПЕТИ ПЪТ

Започва юбилейното издание на конкурса. Очакваме той да бъде най-силният досега, а заключителната церемония - най-стилна, бляскава и престижна. Нека заедно покажем, че България е богата на таланти в бизнеса

2011 г.

Ето така, почти неусетно, стигнахме до първия юбилей на конкурса "Мениджър на годината". През октомври за пети пореден път най-добрият, най-достойният и най-успешният сред нас ще вдигне в ръка кристалната статуетка.

Истина е, че от 2008 г., когато бе първото издание, досега се появиха доста подобни конкурси, някои дори успеха да спрат. През това време "Мениджър на годината" неслучайно се утвърди като най-престижната класация на успехите на бизнеса в страната.

Това е заслуга най-вече на участниците в конкурса - едни от най-силните личности в стопанското управление на България. Хора, които и в най-трудните години на кризата успяха да постигнат невероятни резултати. През тези пет години ние се убедихме, че мениджърите на България с основание могат да се гордеят с това, което са постигнали, че по резултати, образование и качества спокойно могат да се сравняват с колегите си в Европа и в света.

За утвърждаването на конкурса като най-важния и чакан в бизнес общността голямо значение има и начинът, по който се оценяват кандидатите. В "Мениджър на годината" няма жури, а участниците и техните резултати се класират по строго определена методология.

Тя бе разработена още при старта на конкурса от българския офис на световната консултантска компания "Делойт" и позволява стриктна и точна експертиза при оценка. Въз основа на нея се определят кандидатите в конкурса, въз основа на нея се определя и мениджърът на годината. Без никакви задкулисни игри и уговорки. Най-голямата илюстрация на безпристрастната оценка на "Делойт България" са имената на финалистите и на победителите през годините - едни от най-утвърдените и успешни хора в бизнеса на България.

От миналата година има още една гаранция за обективността - създаден бе Обществен съвет на конкурса. Той преглежда, проверява, а после и гарантира, че избраната методология е приложена без-

2010 г.

пристрастно и еднакво спрямо всички участници.

За успеха на конкурса е много важна сърцатата и вдъхновена работа на всички колеги от списание "Мениджър", на нашите най-важни и близки партньори от рекламна агенция АТeam. Заг успеха стоят още много и различни хора, обединени от идеята, че в България може да има професионален и безпристрастен конкурс, който да извади на бял свят имената на най-добрите мениджъри. Това са нашите партньори и спонсори. Това са медиите, които ни подкрепят. Тяхната роля е изключително важна. Благодарение на тях идеите и каузите на "Мениджър на годината" - да издигнем престижа на мениджърската професия, да кажем ясно, че в България има силни и професионални ръководители на бизнеса - успеха да стигнат до широката общественост. На всички от сърце им благодарим.

267 са мениджърите, участвали досега в конкурса. Те се превърнаха в посланици на идеята, че в България има и може да има успешни бизнес ръководители, които постигат сериозен напредък. Новите кандидати през тази година ще се присъединят към тях.

Призоваваме българските мениджъри: масово участвайте в конкурса тази година. Вие имате какво да кажете и покажете на България. Нека хората научат за вашите успехи, извоювани по трудния начин в една много сложна и противоречива заради кризата бизнес среда.

Победителят ще има възможност да се нареди рамо до рамо в редиците на досегашните победители - едни от най-добрите професионалисти в бизнеса на България.

В търсенето на най-добрия мениджър за 2012 г. ще се придържаме към утвърдената методология на "Делойт България". Тя отчита големината на бизнеса и на компанията, финансовите резултати, добрите управленски практики и личностните качества на кандидата.

Вие може да участвате:

- Ако управлявате средна или голяма компания според класификацията, дадена от ЕС - с 50 или пове-

2009 г.

че служителите и/или годишен оборот от дейността над 20 млн. лева;

- Ако сте мениджър на висше управленско ниво в сегашната ви фирма в продължение на поне две години;
- Ако прекарвате поне половината от работното си време в България.

Конкурсът се провежда в три етапа:

На първия, който продължава до края на юни, кандидатите изпращат документи за участие. В тях потвърждават големината на компанията според класификацията на ЕС, както и че са мениджъри на фирмата от поне две години и най-малко половината от времето живеят в България.

През втория етап, който продължава до септември, участниците предоставят допълнителна информация. Класацията на участниците "Делоит България" прави въз основа на

● **финансови показатели**

Оценката на финансовите показатели на компанията включва ръст на продажбите от основна дейност, доходност на инвестирания капитал, EBITDA и др. Тя се базира и на сравнение с резултатите в бизнес сектора, в който оперират компанията на мениджърите, кандидати в конкурса. Изчислява се на база на финансовите данни, получени от кандидатите.

● **добри управленски практики**

Оценяват се корпоративни управленски практики и практики при управление на човешките ресурси. Това са бизнес практиките, които повишават конкурентоспособността на всяка компания, като: водене

2008 г.

на счетоводството по международните счетоводни стандарти, внеграна интегрирана информационна система, проучване на удовлетвореността и мотивацията на служителите.

Всеки от критериите за оценка носи точки и така в края на този етап се подготвят финалистите.

Третият етап е от септември до октомври и в него финалистите се класират по

● **личностни характеристики**

Те са обособени в пет основни групи критерии: лидерство, предприемачество, стратегическа ориентация и аналитичност, управление на хора и управление на ресурси. Оценката по този критерий се прави чрез интервюта както с мениджъра, който участва в конкурса, така и с негови служители.

Отново се поставят точки. Резултатите на участниците се подготвят по точките от втория и третия етап. Постигналият най-висок бал е новият мениджър на годината.

Заклучителната церемония и връчването на наградата на победителя по традиция е в края на октомври. Тогава списание "Мениджър" има рожден ден, тази година навършва 14 години.

Призоваваме всички успешни мениджъри - участвайте масово в конкурса. Нека покажем на хората в страната, на хората в Европа (конкурсът се отразява и от основни европейски медии), че България е богата на таланти не само в областта на културата и спорта. България е изключително богата на таланти в бизнеса. Нека всеки научи за това. ■

Желаем на всички участници в конкурса успех. Убедени сме, че най-добрият отново ще победи.

МЕНИДЖЪР
на годината 2012

С подкрепата на:

CHIVAS

ЕКОПАК

Методика и оценка

Криейтив партньор

Медийни партньори:

SWOT анализ на образованието

Почти всички промени, които се случват през последните години, са по инициатива на министерството, което логично води до съпротива срещу всичко ново

Има редица изследвания и класации, които да ни ориентират в успеваемостта на българското образование. За съжаление резултатите никак не са обнадеждаващи, тъй като през последните 15 години българските училища и университети се провалят в усилията си да предоставят качествено образование на повечето завършващи. Разбира се, изключения има и винаги ще са налице добри примери, но общите ефекти са обезкуражаващи.

Избрани факти

- България е страната в Европа с най-нисък процент на учащите се - за 2009 г. само 17,4% от населението е записано в детска градина, училище или университет. Най-високо е участието в образователната система в Исландия (31,2%), Белгия (26,6%), Норвегия и Финландия (26,1%), Турция и Дания (25,6%). Основното обяснение за България е застаряването на населението и пониският ръст на раждаемост.
- България заедно с Малта и

Румъния е страната с най-ниско участие на младите хора в образованието след прехвърляне на 16-годишна възраст - през 2009 г. по-малко от 80%. В Белгия, Чехия, Ирландия, Латвия повече от 90% от учащите продължават образованието си след преминаване на задължителната възраст.

- В периода 2000-2009 г. България регистрира голям спад на броя на студентите - 9%, следвана от Австрия (6%), в Гърция е 10%. Обратният процес на увеличаване на студентите се наблюдава в Чехия, Дания, Унгария, Полша, Словакия, Словения и прибалтийските страни.

- В България намалява броят на жените, записали се в университет - със 7% за периода 2000-2009 г. Това силно контрастира на процесите в ЕС, където делът на жените нараства с постоянни темпове.

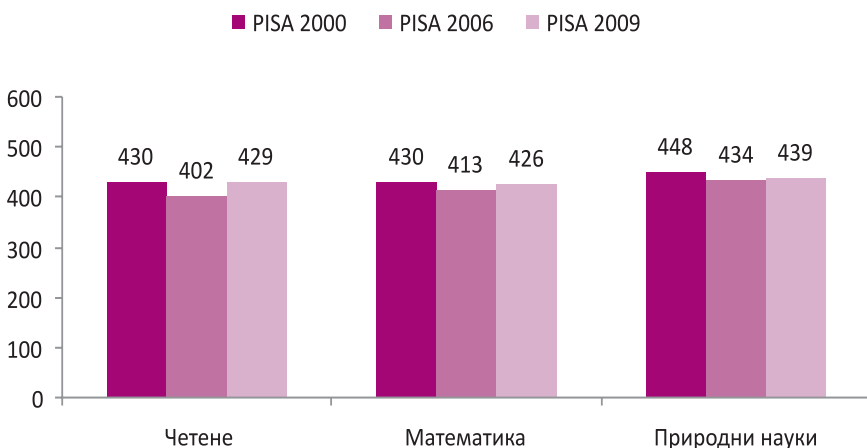
- През 2008 г. в България средният годишен разход на един ученик/студент (от публични и частни средства) е 2801 евро. По този показател изпреварваме единствено Румъния (2220) и Турция (1188). На другия полюс са Норвегия (10 298), Кипър (9969) и Дания (8759).

- След Италия (0,9%) България е страната с най-малък дял на учителите до 30-годишна възраст в началното образование - 2,8% от всички учители, докато в Кипър и

“**Всяко стабилно и демократично общество е невъзможно без общоприет набор от ценности и без минимална степен на грамотност и знания от повечето граждани. Образованието допринася и за двете.**”

Милтън Фригмън

Графика 1. Резултати на българските ученици в изследванията PISA

Графиката е по брой точки на тестовете, натрупани общо от участвалите български ученици. Източник: PISA 2009